

YARATICI DÜŞÜNME ELEŞTİREL DÜŞÜNME

Bâki Ayhan T.

Yazma, düşünme, eleştirme... Bu üç kavram, edebiyat dünyasında birbirinden ayrılamaz, birbirinden bağımsız düşünülemez. Ayrı ayrı ele alındığında her biri belli bir şeye karşılık gelir ama bu yolla bir bütünlük elde edilemez. Oysa sanat yapıtı her şeyden önce “bütünlük” demektir.

Roman, öykü, piyes gibi kurguya dayalı türlerle bunların çok üstünde bir yerde duran şiirde yazarın/şairin bakış açısı hem kurgu bütünlüğünü düşünmesiyle hem de özeleştirici yapabilmeleriyle biçimlenir. Çalakalem yazılan yapıtlar kimi zaman ilgi çekici hatta popüler olabilir ama nitelikli yapıt düzeyine asla çıkamaz. Bugün Türkiye’de maalesef Türkçeyi bilmeyen, dil bilincinden yoksun çok sayıda popüler romancı yaşıyor, yazıyor, bunların “ürün”leri çok çok satıyor ama bir türlü edebiyat dünyası içinde kendilerine yer bulamıyorlar. Bu gidişle bulmaları da mümkün değil. Nedeni açık: Edebiyat yapıtı bir “ürün” değildir, edebiyat yapıtı salatalık, domates, patlıcan yetiştirir ve satar gibi üretilemez, satılamaz. Çoksatar “ürün”lerin marketlerde meyve-sebze standlarında salatalık, domates, patlıcan vb.nin hemen yanı başında satışa sunulması onların nasıl bir değere (!) sahip olduklarını da ortaya koyuyor aslında. Çoksatarların “okur”ları yok, “müşteri”leri vardır.

Nitelikli edebiyat yapıtlarını kaleme alanlar, sahip oldukları yeteneği donanımla zenginleştiren, kendilerini sürekli olarak geliştiren kimselerdir. Seçkincidirler çünkü seçkinciliğin olmadığı yerde sanat ve edebiyatın gelişmeyeceğini bilirler. Yaratıcılıklarını eleştirel düşünceyle kontrol ettikleri, sınıdıkları için de kendilerine “özgün” birer dünya kurmayı başarırlar. Ortalamaya hitap etmekten şiddetle kaçarlar çünkü ortalama zevkin sanatta vasata, durağanlığa, çürümeye hizmet ettiğini bilirler.